

STRATEGY FOR ENHANCING REGIONAL EXPORT POTENTIAL

Jumanazarov Alisher Ro'ziboy o'g'li

1st-year Master's Student, Economics Program Asian International University

Abstract

This article analyzes the theoretical foundations, current state, and promising directions of the strategy for increasing regional export potential in Uzbekistan. Proposals and recommendations have been developed regarding the diversification of export structure, the development of logistics infrastructure, mechanisms for supporting exporters, and the use of digital trade opportunities. Conclusions and suggestions are formulated based on a comparative study of national and international practices.

Keywords

regional export, export potential, export diversification, logistics infrastructure, digital trade, international competitiveness, branding, Uzbekistan.

MINTAQAVIY EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISH STRATEGIYASI

Jumanazarov Alisher Ro'ziboy o'g'li

Osiyo Xalqaro Universiteti Iqtisodiyot yo'nalishi 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda mintaqaviy eksport salohiyatini oshirish strategiyasining nazariy asoslari, hozirgi holati va istiqbolli yo'nalishlari tahlil qilingan. Eksport tarkibini diversifikatsiya qilish, logistika infratuzilmasini rivojlantirish, eksportchi korxonalarini qo'llab-quvvatlash mexanizmlari va raqamli savdo imkoniyatlaridan foydalanish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan. Milliy tajriba va xorij amaliyotini qiyosiy o'rganish asosida xulosa va takliflar bayon etilgan.

Аннотация: В данной статье анализируются теоретические основы, текущее состояние и перспективные направления стратегии повышения регионального экспортного потенциала в Узбекистане. Разработаны предложения и рекомендации по диверсификации структуры экспорта, развитию логистической инфраструктуры, механизмам поддержки экспортеров и использованию

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

возможностей цифровой торговли. На основе сравнительного изучения отечественного и зарубежного опыта сформулированы выводы и предложения.

Kalit soʻzlar: mintaqaviy eksport, eksport salohiyati, eksport diversifikatsiyasi, logistika infratuzilmasi, raqamli savdo, xalqaro raqobatbardoshlik, brending, Oʻzbekiston.

Mintaqaviy eksport salohiyatini oshirish soʻnggi oʻn yillikda mintaqaviy iqtisodiy rivojlanish nazariyasi va amaliyotining eng dolzarb masalalaridan biriga aylandi. Oʻzbekiston jadal oʻzgarayotgan iqtisodiyot sifatida “Oʻzbekiston – 2030” strategiyasi va 2022–2026 yillarga moʻljallangan Yangi Oʻzbekistonning taraqqiyot strategiyasi doirasida tashqi savdo siyosatini faol islohotlardan oʻtkazmoqda. Mintaqalarning eksport faolligini oshirish shunchaki valyuta tushumlarini koʻpaytirish vositasi emas, balki mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish, aholi bandligini taʼminlash, innovatsion texnologiyalarni jalb qilish va hududiy iqtisodiyotni jahon iqtisodiy tizimiga integratsiya qilishning asosiy mexanizmi hisoblanadi.

Oʻzbekistonning eksport salohiyatidagi hozirgi holat sezilarli yutuqlarni aks ettiradi. Soʻnggi yillarda mamlakat eksport hajmi izchil oʻsib bormoqda, eksport tarkibida noxom ashyo mahsulotlarining ulushi asta-sekin kengaymoqda, yangi bozorlar - Yevropa Ittifoqi, Janubiy va Janubi-sharqiy Osiyo, Yaqin Sharq mamlakatlariga chiqish jarayoni jadallashmoqda. “Eksportni qoʻllab-quvvatlash agentligi”ning tashkil etilishi, “Eksport” elektron platformasining ishga tushirilishi, GSP+ kabi imtiyozli savdo rejimlarining qoʻllanilishi va eksport proseduralarining sezilarli soddalashtirilishi kabi chora-tadbirlar tashqi savdo muhitini yaxshilashga xizmat qildi. Biroq erishilgan yutuqlarga qaramay, mamlakat va uning mintaqalari eksport salohiyatining toʻliq roʻyobga chiqishiga toʻsqinlik qiluvchi tarkibiy va operatsion muammolar saqlanib qolmoqda.

Asosiy muammolardan biri mintaqalar oʻrtasidagi eksport faolligi darajasidagi katta nomutanosibliklardir. Toshkent shahri va viloyati, Andijon, Fargʻona kabi

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

rivojlangan mintaqalar mamlakat umumiy eksportining katta qismini ta'minlar ekan, Xorazm, Qoraqalpog'iston, Surxondaryo, Jizzax kabi mintaqalarning eksport ulushi ancha past darajada qolmoqda. Bu mintaqaviy nomutanosiblik nafaqat hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni chuqurlashtiradi, balki mamlakatning umumiy eksport salohiyatining to'liq amalga oshmasligiga ham olib keladi. Ushbu muammoni hal etish chekka hududlarda eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarishni rivojlantirish, logistika infratuzilmasini takomillashtirish va eksportchi tadbirkorlik subyektlariga mintaqaviy darajada maxsus yordam tizimini tashkil etishni talab qiladi.

Eksport salohiyatiga ta'sir etuvchi yana bir muhim omil eksport tarkibining diversifikatsiya darajasidir. O'zbekiston eksportining sezilarli qismini hanuz an'anaviy mahsulotlar - paxta, oltin, tabiiy gaz, mis, mineral o'g'itlar tashkil etadi. Yuqori qo'shimcha qiymatga ega tayyor mahsulotlar, qayta ishlangan oziq-ovqat mahsulotlari, to'qimachilik buyumlari va xizmatlar eksportining ulushi yetarli darajada emas. Ushbu muammoni hal etish mintaqaviy darajada qayta ishlash sanoatini rivojlantirish, klasterli yondashuv asosida ixtisoslashgan eksport tarmoqlarini shakllantirish va innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarishni rag'batlantirishni talab qiladi. Xorazm viloyatida qishloq xo'jaligi mahsulotlarini chuqur qayta ishlash, to'qimachilik va hunarmandchilik sohalarining eksportga yo'naltirilishi katta imkoniyatlar yaratadi.

Logistika va transport infratuzilmasining holati mintaqaviy eksport salohiyatining muhim ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi. Quruqlikda joylashgan davlat sifatida O'zbekiston dengiz portlariga to'g'ridan-to'g'ri chiqish imkoniyatiga ega emas va eksport mahsulotlari qo'shni davlatlar hududidan transit yo'l bilan jahon bozorlariga yetkazib beriladi. Bu holat transport xarajatlarining yuqori bo'lishiga, yetkazib berish muddatlarining cho'zilishiga va eksport raqobatbardoshligining pasayishiga olib keladi. Ushbu cheklovlarni yengib o'tish uchun zamonaviy transport-logistika xablarini barpo etish, multimodal transport tizimini rivojlantirish, "Eksport-bojxona" elektron prosseduralarini soddalashtirish va xalqaro transport koridorlariga faol integratsiya

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

qilish strategik ahamiyatga ega. Xorazm viloyati Markaziy Osiyo va Kavkaz transport koridorlariga yaqin joylashganligi sababli, viloyat hududida regional logistika markazini barpo etish mintaqa eksport salohiyatini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

Texnologik nuqtai nazardan mintaqaviy eksport salohiyatini raqamli savdo va elektron tijorat imkoniyatlarini keng tatbiq etish orqali sezilarli darajada oshirish mumkin. Raqamli platformalar mintaqadagi kichik va oʻrta tadbirkorlik subyektlariga geografik chegaralarni yengib oʻtib, jahon bozorlariga bevosita chiqish imkonini beradi. Alibaba, Amazon, eBay va boshqa global elektron savdo platformalari, shuningdek mahalliy “Uztrade” va “Birja” tizimlari mintaqaviy mahsulotlar uchun yangi savdo kanallarini ochadi. Janubiy Koreya, Xitoy va Singapur kabi davlatlar raqamli savdoga keng oʻtish orqali eksport hajmini bir necha barobar oshirgan boʻlib, Oʻzbekiston ham bu tajribalardan qimmatli saboqlar olishi mumkin. Mintaqaviy darajada raqamli savdo boʻyicha oʻquv markazlari va konsultatsiya xizmatlarini tashkil etish kichik tadbirkorlarning elektron eksport faoliyatiga jalb etilishini taʼminlaydi.

Eksportchi korxonalarini davlat tomonidan qoʻllab-quvvatlash tizimi mintaqaviy eksport salohiyatini oshirishda hal qiluvchi rol oʻynaydi. Oʻzbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi, “Eksportni qoʻllab-quvvatlash agentligi” va “Uzbekinvest” eksport-import sugʻurta kompaniyasi tomonidan keyingi yillarda imtiyozli eksport krediti, eksport sugʻurtasi, transport xarajatlarining qisman qoplanishi va xalqaro koʻrgazmalarda ishtirok etish uchun grant ajratish kabi muhim qadamlar tashlandi. Ushbu mexanizmlarni mintaqaviy darajada kuchaytirish, har bir viloyatda eksport yordam markazlarini tashkil etish va kichik eksportchilar uchun maxsus dasturlarni ishlab chiqish katta ahamiyatga ega. Bundan tashqari, eksport boʻyicha bojxona, soliq va valyuta tartibga solish meʼyorlarini xalqaro standartlar bilan uygʻunlashtirish global savdo tizimiga keng integratsiya qilishni taʼminlaydi.

Mintaqaviy brending va xalqaro marketing mintaqaviy eksport salohiyatini oshirishning yana bir istiqbolli yoʻnalishini ifodalaydi. Geografik nomdan kelib chiqqan mahsulot brendlari (“Xiva toʻqimachiligi”, “Xorazm qovuni”, “Buxoro ipagi”,

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

“Samarqand non”), sifat sertifikatlari (geografik nomning himoyasi, ekologik toza mahsulot sertifikatlari, “Halol” va “Organic” standartlari) mintaqa mahsulotlarining xalqaro bozorlarda taniqliligini va raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi. Madaniy diplomatiya, xalqaro ko‘rgazmalarda ishtirok, xorijiy tillarda axborot resurslarini yaratish va raqamli marketing strategiyalaridan foydalanish mintaqaning xalqaro savdo va investitsiya jozibadorligini oshiruvchi muhim omillardir.

Mintaqaviy eksport salohiyatini oshirish inson kapitali masalalarini ham hisobga olishi kerak. Tashqi iqtisodiy faoliyat sohasida yuqori malakali kadrlar - xalqaro savdo mutaxassislari, logistika menejerlari, tarjimonlar, raqamli marketing mutaxassislari va xalqaro huquq bo‘yicha ekspertlarning yetishmasligi mintaqalar eksport salohiyatining to‘liq ro‘yobga chiqishiga to‘sqinlik qiladi. Bu muammoni hal etish uchun mintaqadagi oliy ta‘lim muassasalarida tashqi iqtisodiy faoliyat yo‘nalishidagi o‘quv dasturlarini kengaytirish, xorijiy tillarni o‘qitishni kuchaytirish, amaliyot va stajirovkalarni xorijiy korxonalarda tashkil etish hamda eksportchilar uchun qayta tayyorlash kurslarini tashkil etish strategik ahamiyatga ega.

Davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari mintaqaviy eksport salohiyatini oshirishda qo‘shimcha imkoniyatlarni taqdim etadi. Logistika markazlari, eksport terminallari, sovutgich zanjirlari va qayta ishlash korxonalarini barpo etishda davlat va xususiy sektor resurslarini birlashtirish katta investitsion loyihalarni amalga oshirish imkonini beradi. Vauher tizimlari, eksport obligatsiyalari, xayriya va investitsiya jamg‘armalari, konsessiya asosida eksport infratuzilmasini boshqarish kabi zamonaviy mexanizmlarni mintaqaviy darajada joriy etish katta istiqbolga ega.

Xalqaro tajriba mintaqaviy eksport salohiyatini muvaffaqiyatli oshirgan davlatlar bir nechta umumiy xususiyatlarga ega ekanligini tasdiqlaydi: kuchli siyosiy iroda va izchil eksport siyosati, eksportchilarni davlat tomonidan keng qo‘llab-quvvatlash, zamonaviy logistika va raqamli savdo infratuzilmasi, yuqori malakali inson kapitali va xalqaro standartlarga muvofiq tartibga solish tizimi. Janubiy Koreya, Vetnam, Polsha va Turkiya tajribasi eksport salohiyatini oshirishning samarali modellari sifatida o‘rganishga arzigulik. Bu davlatlar eksport rivojlantirish strategiyalarini izchil amalga

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

oshirish orqali yarim asr ichida eksport tarkibini tubdan o'zgartirib, jahon iqtisodiyotidagi o'rinlarini sezilarli darajada mustahkamlagan.

O'zbekistonning mintaqaviy eksport salohiyatini oshirish yo'li ushbu tamoyillarni mamlakatning o'ziga xos iqtisodiy, geografik va institutsional konteksti bilan moslashtirgan holda o'z ichiga olishi kerak. Xorazm viloyati misolida bu strategiya viloyatning qishloq xo'jaligi salohiyati, hunarmandchilik va to'qimachilik an'analari, madaniy turizm imkoniyatlari va geografik joylashuvi kabi noyob omillarni hisobga olgan holda ishlab chiqilishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, mintaqaviy eksport salohiyatini oshirish strategiyasi muvofiqlashtirilgan va ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Eksport tarkibini diversifikatsiya qilish, logistika infratuzilmasini rivojlantirish, eksportchilarni davlat tomonidan kompleks qo'llab-quvvatlash, raqamli savdo platformalaridan foydalanish, mintaqaviy brendingni shakllantirish, malakali kadrlar tayyorlash va davlat-xususiy sherikligini kengaytirish zarur. Ushbu yo'nalishlarning izchil amalga oshirilishi nafaqat Xorazm viloyati va boshqa mintaqalarning eksport faolligini sezilarli darajada oshiradi, balki mamlakatning umumiy iqtisodiy o'sishiga, valyuta tushumlarini ko'paytirishga, aholi bandligini ta'minlashga va jahon iqtisodiy tizimiga inklyuziv integratsiya qilishga ham muhim hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston – 2030" strategiyasi, 2023.
- O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. Yillik hisobot, 2024.
- Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press, 2021.
- WTO. World Trade Statistical Review. Geneva, 2024.
- UNCTAD. Digital Economy Report: Cross-Border Data Flows and Development. Geneva, 2023.
- Qurbanov F.B. Mintaqa eksport salohiyatini oshirish yo'nalishlari. Toshkent: "Iqtisodiyot", 2023.

